

Ухвалено

Вченою радою ХНАДУ

Протокол № __ від

Затверджую

Ректор ХНАДУ

Професор Туренко А.М.

«__» _____ 2010 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про дистанційну форму навчання у Харківському національному автомобільному університеті

1. Законодавчі та нормативно-правові документи, на яких ґрунтується Положення

1.1. Основними законодавчими та нормативно-правовими документами, на яких ґрунтується Положення є:

- Конституція України;
- Закон України "Про освіту" (від 23 травня 1991 р., № 1991);
- Закон України "Про вищу освіту" (від 17 січня 2002 р., № 2984-14);
- Закон України "Про Концепцію Національної програми інформатизації" (від 4 лютого 1998 р., № 75)
- Постанова Верховної Ради України "Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2000-2002 роки" (від 06.07.2000р., № 1851-III);
- Указ Президента України "Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні" (від 31.07.2000 р., № 928);
- Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р, № 161;
- Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена Міністром освіти і науки України 20.12.2000 р;
- Наказ Міністерства освіти і науки України "Про створення Координаційної ради Міністерства освіти і науки України з питань дистанційної освіти" (від 26.02.2001р., № 91)

1.2. До нормативно-правових документів, що регулюють діяльність ХНАДУ у сфері дистанційної освіти, можуть бути віднесені інші документи Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, інших міністерств та органів виконавчої влади, дія яких в тій чи іншій мірі поширюється на діяльність ХНАДУ з напрямку дистанційна освіта.

2. Основні положення та визначення

2.1. Положення про дистанційну форму навчання у вищому навчальному закладі (далі - Положення) визначає основні засади організації та проведення навчання безпосередньо за місцем проживання (перебування) слухачів на основі використання сучасних досягнень психології та дидактики, а також можливостей інформаційно-телекомунікаційних технологій (ІКТ), в тому числі без відриву від виробництва.

2.2. Дистанційне навчання - це форма навчання, що за рахунок використання ІКТ може бути реалізована як в умовах географічної віддаленості слухача і викладача, так і безпосередньо у ХНАДУ з метою формування самостійної діяльності слухача щодо засвоєння програми навчання за фахом.

Основними принципами дистанційного навчання є:

- гнучкість - територіальна, вікова, часова, змістовна, методологічна, соціально-комунікаційна;
- визначальна роль самостійної роботи слухачів на тлі постійного співробітництва;
- інтерактивна спрямованість навчання у взаємодії між слухачами і викладачем (максимально індивідуалізоване навчання, що базується на інформації про рівень знань слухача та його психологічні особливості, в першу чергу, особливості його сприйняття, стиль цілепокладання та рефлексії).

Технології дистанційного навчання - це відкрита розгалужена система дидактичних і інформаційно-комунікаційних технологій, яка створена за рахунок поєднання потрібних форм, методів і засобів навчання з метою отримання найвищої якості та використовуються для

- розроблення системних модулів (дистанційних курсів), або їхніх складових;
- організація навчального процесу і керування ним.

Дистанційний курс - це системно організований модуль, або комплекс модулів, що відповідає освітньо-професійній програмі та всім вимогам дистанційного навчання.

Основні структурні компоненти дистанційного курсу - інформаційний навчально-методичний ресурс та інформаційно-комунікаційне забезпечення навчального процесу за дистанційною формою.

Інформаційний навчально-методичний ресурс включає:

- навчально-методичний комплекс, що складається з теоретичної, практичної (в тому числі лабораторної), контрольної, мотиваційної і адаптаційної частин. Комплекс побудований за модульним принципом і містить необхідну навчальну інформацію, сконцентровану у будь-якому вигляді, в тому числі, електронного посібника, друкованих матеріалів, методичних рекомендацій для слухачів і викладачів, засобів контролю, тощо;
- віртуальне навчальне середовище, що забезпечує розміщення й доставку навчальної інформації до слухача, а також керування навчальним процесом;
- психологічний інструментарій для здійснення індивідуальної роботи зі слухачами, який складається з систем комп'ютерного тестування знань та вмінь на базі сучасних комп'ютерних технологій.

Навчально-методичний комплекс передбачає обов'язкову діяльність викладача-тьютора як керівника процесу навчання і організатора інтерактивної взаємодії і співробітництва;

2.3. Дистанційна форма навчання у ХНАДУ запроваджується з метою:

- поширення доступу особистості до освітньо-професійних програм вищої освіти з використанням сучасних інформаційних ресурсів;
- реалізації навчальних та наукових ресурсів ХНАДУ та підвищення якості навчання за рахунок оновлення методів навчання, в тому числі індивідуального підходу у навчанні;
- індивідуалізації процесу навчання у відповідності до потреб, особливостей і можливостей кожного слухача, а також постійного розвитку особистості з метою подальшого самостійного навчання на протязі життя.

2.4. Організаційні аспекти впровадження дистанційної форми навчання:

- авторські навчальні курси дистанційного навчання;
- дистанційні фрагменти, інтегровані у навчальні курси, що спрямовані на поширення інформації і використання ІКТ з метою підвищення якості навчання;
- дистанційна підтримка існуючих навчальних курсів з метою поширення і вдосконалення інформаційних ресурсів.

2.5. Доцільність використання дистанційної форми навчання у будь-якому вигляді (п. 2.4) затверджує ХНАДУ і здійснює навчання за таких умов:

- за державним замовленням;
- за договорами між ХНАДУ та замовниками (цільова підготовка) на умовах, що визначаються цими договорами;
- за договорами з фізичними особами;
- за рекомендацією Вченої і Методологічної Ради ХНАДУ.

2.6. Вступ до ХНАДУ на навчання за дистанційною (заочною) формою навчання регулюється відповідним Положенням про прийом слухачів в цілому. Застосування дистанційної форми нарівні з прийнятими у даному ХНАДУ формами підтверджується відповідними пунктами Статуту ХНАДУ.

2.7. Додатковими вимогами до тих, які вступають до ХНАДУ на навчання за дистанційною формою, є:

- наявність доступу до Інтернету, в тому числі, з використанням ресурсів ХНАДУ;
- вміння користуватися сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями (MS Office, електронна пошта), що визначаються при вступному комп'ютерному тестуванні з інформаційних технологій але можуть бути попередньо вдосконаленими на базі можливостей ресурсів ХНАДУ за додатковим договором.

3. Організація навчального процесу за дистанційною формою

3.1. Навчальний процес за дистанційною формою навчання у ХНАДУ здійснюється згідно з нормативними актами Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України та ХНАДУ, що регламентують дистанційну форму навчання, та повинен мати певну класифікацію у ХНАДУ (залежно від обсягу навчальної інформації, її спрямованості, діяльній складовій, рівня якості та творчої спрямованості згідно з освітньою метою).

3.2. Зміст, обсяг, структура, якість знань, умінь та навичок слухача дистанційної форми навчання має відповідати вимогам державного стандарту вищої освіти, встановленого для відповідної галузі знань, напряму підготовки та освітньо-кваліфікаційного рівня, а також спроможності їхнього використання у особистій діяльності.

3.3. Тривалість навчання за дистанційною формою визначається ХНАДУ у кожному випадку, але вона не повинна перевищувати крайній термін заочної форми.

3.4. Навчальний процес за дистанційною формою навчання у ХНАДУ здійснюється за навчальними планами, що затверджуються в установленому порядку та визначає також всі контрольні заходи.

3.5. Очні зустрічі слухачів з викладачами-тьюторами можуть призначатися для:

- проведення інструктажу стосовно питань організації дистанційного навчання у ХНАДУ;
- здійснення викладачами попереднього вступу до дисциплін, які будуть вивчатися дистанційно;
- проведення консультацій перед підсумковим контролем з дистанційних курсів, які вивчалися протягом попереднього періоду;
- здійснення очного підсумкового контролю знань з дистанційних курсів, які вивчалися протягом попереднього періоду.

3.6. Навчальний процес за дистанційною формою у ХНАДУ має такі форми: доставка навчальної інформації слухачу; втілення інформації у самостійну роботу при виконанні завдань; самоконтроль і контроль; спілкування з тьютором – викладачем; інші форми співробітництва з викладачами і слухачами.

3.7. Самостійна навчальна діяльність слухачів повинна бути передбачена у різних проявах і формах здійснення на протязі вивчення всього курсу та зафіксовано у навчальних планах та програмах.

3.8. Основні види навчальних занять дистанційної форми навчання є: лекції, лабораторні, практичні, семінарські, індивідуальні заняття, консультації.

3.9. Реалізація навчального процесу здійснюється за допомогою інформації, розташованої у віртуальному навчальному середовищі, а також організації спілкування і співробітництва завдяки ІКТ (Інтернет, електронні пошта, інтернет-конференція, чат, форум, дискусія тощо).

3.10. Контроль якості знань, умінь і навичок слухачів дистанційної форми забезпечується шляхом проведення системи контрольних заходів, що реалізуються в очному та дистанційному режимах. ХНАДУ забезпечує збереження результатів контролю в електронному вигляді та на паперових носіях у терміни, що встановлені існуючим законодавством.

3.11. Якість навчання за дистанційною формою повинна відповідати вимогам акредитації напряму (спеціальності) та забезпечується належним рівнем навчально-методичного, технологічного, кадрового, матеріально-технічного забезпечення дистанційного навчання.

3.12. Зміст та якість навчально-методичного забезпечення дистанційної форми навчання забезпечується експертизою дистанційних курсів, яка здійснюється на основі спеціально розробленого та затвердженого у ХНАДУ «Положення про експертизу дистанційних курсів» з урахуванням вимог МОН України.

3.13. Науково-педагогічний персонал, який залучений до дистанційної форми навчання, повинен систематично підвищувати кваліфікацію з інформаційних і комунікаційних технологій, методики та технології дистанційного навчання.

4. Суб'єкти дистанційного навчання

4.1. Суб'єктами дистанційного навчання є слухачі ХНАДУ, що навчаються за дистанційною формою та науково-педагогічний персонал, що керує змістом та процесом навчання - викладачі (тьютори, інструктори тощо).

4.2. Права та обов'язки слухачів дистанційного навчання:

4.2.1. Слухачі ХНАДУ, що навчаються за дистанційною формою, мають всі права і обов'язки студентів, що передбачено Законом для інших форм навчання.

4.2.2. Під час навчання за дистанційною формою слухачі безкоштовно користуються аудиторними, інформаційними та технічними ресурсами ХНАДУ та можуть брати участь у всіх навчальних, науково-методичних та соціокультурних заходах ХНАДУ.

4.2.3. Обсяг навчального часу слухача визначається індивідуально з урахуванням кількості облікових академічних годин (кредитів), відведених для здійснення відповідним навчальним планом.

4.2.4. Вид і форма Державної атестації слухача визначається навчальним планом.

4.2.5. При виконанні навчальної програми, у повному обсязі та досягненні запланованої якості у навчанні і проходженні Державної атестації слухач має отримати:

- Диплом встановленого зразка;
- Сертифікат про отримані результати за вивчення окремих курсів у дистанційній формі навчання;
- Сертифікати про вивчення окремих розділів навчальних курсів за дистанційною формою.

4.3. Права та обов'язки викладачів-тьюторів:

4.3.1. Викладач - тьютор у процесі проведення дистанційного навчання виконує такі функції:

- реалізація навчальних заходів, запланованих у межах змісту відповідного дистанційного курсу на постійній взаємодії учасників навчального процесу, що спрямовані на засвоєння слухачами знань та оволодіння ними вміннями і практичними навичками;
- забезпечення своєчасної та якісної методичної допомоги слухачам;
- постійне керування навчальним процесом, вчасна адаптація навчальних матеріалів і мотивація на навчання;
- безперервний зворотній зв'язк із слухачами;
- забезпечення присутності у навчанні форми співробітництва в тому числі за участю тьютора;
- організація саме процесу навчання, оформлення слухачів, початкової стадії навчання, реалізації навчання, заключного етапу;
- реалізація різних форм спілкування із слухачами за допомогою ІКТ;
- пильнування якості процесу навчання і своєчасне коригування як змісту навчальної інформації так і способів її доставки до слухача;
- своєчасна взаємодія із співробітниками підрозділу ХНАДУ, який забезпечує організаційне, адміністративне та технологічне супроводження процесу дистанційного навчання.

4.3.2. Навчальне навантаження викладача-тьютора підраховується в академічних годинах, що відпрацьовані ним для виконання вищезазначених функцій на основі спеціально розроблених нормативів.

5. Забезпечення процесу дистанційного навчання

5.1. Реалізація дистанційного навчання у ХНАДУ потребує його організаційно-управлінського, науково-методичного, програмно-технічного, кадрового, матеріально-технічного та фінансового забезпечення.

5.2. Організаційно-управлінське забезпечення дистанційної форми навчання у ХНАДУ здійснюється навчальним відділом (деканатом) Центр дистанційного навчання (далі - Центр).

5.3. Функції та повноваження Центру визначені Положенням про Центр дистанційного навчання ХНАДУ.

5.4. Науково-методичне забезпечення навчального процесу за дистанційною формою навчання включає:

- комплекси навчально-методичних матеріалів окремих курсів та напрямів підготовки в цілому, на основі яких реалізується дистанційне навчання;
- електронну бібліотеку, як необхідний ресурс інформаційного середовища дистанційного навчання;
- сайт Центру, як необхідного елементу оперативного інформаційного середовища дистанційного навчання.

5.5. ХНАДУ забезпечує слухачів дистанційної форми комплексами навчально-методичних матеріалів, на основі яких здійснюється процес дистанційного навчання.

5.3. Програмно-технічне забезпечення дистанційного навчання включає:

- систему загального та спеціального програмного забезпечення дистанційного навчання;
- систему технічного забезпечення ІКТ;
- систему супроводження технологічних засобів дистанційного навчання

5.4. Для організації та управління дистанційним навчанням у ХНАДУ використовується спеціальна система програмного забезпечення дистанційного навчання (далі - Система СПЗ), що розміщується на сервері Центру та адмініструється працівниками Центру.

5.5. Система СПЗ забезпечує виконання наступних функцій:

- реєстрація слухачів;
- ведення, зберігання та надання оперативної, поточної і підсумкової інформації про діяльність слухачів ХНАДУ, що навчаються за дистанційною формою;
- ведення, зберігання та надання оперативної, поточної і підсумкової інформації про діяльність викладачів - тьюторів;
- управління діяльністю груп слухачів;
- організація спілкування між слухачами та викладачами;
- планування та адміністрування навчального процесу;
- програмне забезпечення процесу комп'ютерного тестування;
- захист та управління доступом до інформаційних ресурсів, що використовуються у дистанційній формі навчання у ХНАДУ.

5.6. ХНАДУ санкціонує і забезпечує доступ слухача до Системи СПЗ.

5.7. Кадрове забезпечення дистанційного навчання у ХНАДУ включає забезпечення процесу створення дистанційних курсів та реалізацію навчального процесу за дистанційною формою.

5.8. Процес створення дистанційних курсів потребує наявності кваліфікованих розробників змісту та веб-дизайнерів курсів дистанційного навчання.

5.9. Процес проведення дистанційного навчання потребує наявності викладачів-тьюторів, організаторів і технічних адміністраторів.

5.10. Матеріально-технічне забезпечення дистанційного навчання у ХНАДУ включає наявність приміщень, що обладнані комп'ютерною та оргтехнікою, та забезпечує роботу кадрового персоналу з реалізації дистанційної форми навчання.

5.12. Фінансове забезпечення дистанційного навчання у ХНАДУ здійснюється за рахунок:

- державного бюджету в межах відповідних програм розвитку системи дистанційної освіти в Україні;
- коштів, що отримані за навчання слухачів за державним замовленням;
- виконаних господарчих договорів;
- коштів за навчання від осіб, що навчаються за контрактом;
- добровільних внесків і пожертв;
- грантів та інших зовнішніх надходжень, що не заборонені чинним законодавством України.

Укладачі

1. Проф. Гладкий І.П.
2. Проф. Кухаренко В.М.
3. Доц. Нікітін В.І.
4. Проф. Каслін М.Д.
5. Доц. Бондаренко В.В.
6. Доц. Лефтеров А. І.